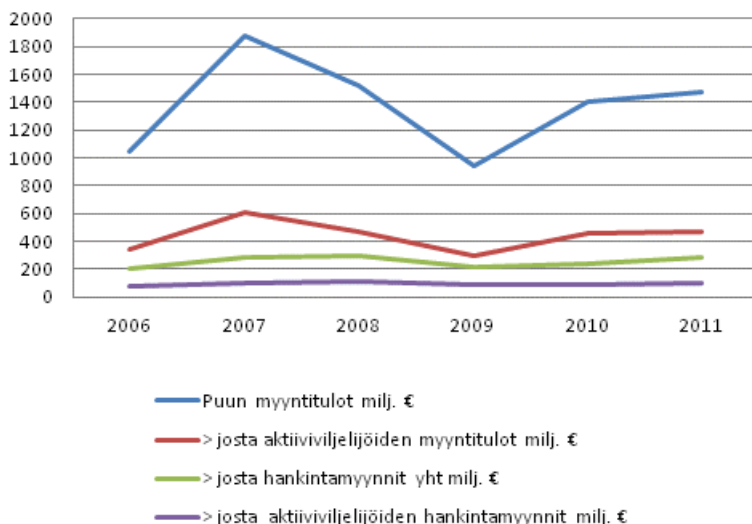

Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto 2011

Yksityismetsänomistajien puukauppatulot kasvoivat edelleen vuonna 2011

Vuosina 2006-2011 keskimäärin 100 000 yksityismetsänomistajaa sai vuosittain puunmyyntituloja. Vuosien välinen vaihtelu oli huomattavaa. Ajanjakson viikkaimpana puukauppavuotena 2007 noin 119 000 omistajaa sai puunmyyntituloja yhteensä 1,88 miljardia euroa, kun taas hiljaisimpana vuotena 2009 noin 84 000 myyjän puukauppatulot olivat yhteensä 0,94 miljardia euroa. Vuonna 2011 yksityismetsien veronalaiset puukauppatulot lähestyivät 1,5 miljardin euroa. Maanviljelijöiden osuus metsänomistajien puunmyyntituloista oli noin 32 prosenttia. Hankintakauppatuloista sen sijaan 38 prosenttia jäi aktiiviviljelijöille. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemasta vuoden 2011 Maa- ja metsätalousyritysten taloustilastosta.

Yksityismetsänomistajien puukauppatulot vuosina 2006–2011 milj. euroa

Yksityismetsätaloudella tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden, verotusyhtymien ja kuolinpesien harjoittamaa metsätaloutta. Metsätaloutta koskevissa tarkasteluissa tilaston perusyksiköstä käytetään nimitystä 'metsätalokokonaisuus', millä tarkoitetaan kaikkia saman, tai samojen omistajien omistamia metsätiloja

yhdessä. Luonnollisen henkilön metsätilakokonaisuus on muodostettu summaamalla puolisoiden yhdessä ja erikseen omistamat metsätilat yhteen. Vuonna 2011 yksityisomistuksessa oli kaikkiaan noin 370 000 metsätilakokonaisuutta. Näistä noin 46 000 oli verotusyhtymien omistuksessa, noin 53 000 kuolinpesien omistuksessa ja loput 271 000 yksityisten henkilöiden ja puolisoiden omistuksessa. Tilaston teema -luvun tarkastelussa oli mukana vain ne metsätilakokonaisuudet, joilla oli puunmyyntituloja. Kuolinpesät ovat lukumääräänsä ja pinta-alaansa nähden kaikkein verkkaisimpia puunmyyjiä - keskimäärin 9 % puunmyyntituloista kertyi kuolinpesiltä, vaikka niiden lukumäärä ja yhteenlaskettu metsäpinta-ala vastaavat noin 13-14 prosenttia yksityismetsänomistajien lukumäärästä ja alasta. Suurimpia puukauppoja tehnyt neljännes puunmyyjistä sai vuosittain noin 73 prosenttia kaikista puukauppatuloista.

Tilastossa maataloutta ja metsätaloutta käsitellään erikseen. Maatilayritysten tuloksia tarkastellaan tilaston luvussa yksi. Vuonna 2011 maatilatalouden tuloverolain perusteella verotettuja aktiivimaatilayrityksiä oli kaikkiaan 58 911 ja niiden saama keskimääräinen tulos oli noin 17 500 euroa. Maatalouden tulos vastasi reilua 30 prosenttia viljelijäpuolisoiden kaikista verotettavista tuloista. Maatalouden tulo-osuus on pienentynyt jatkuvasti viljelijäkotalouksien tuloista. Maatalouden tulo-osuus vaihtelee huomattavasti tilojen erilaisuudesta johtuen. Esimerkiksi kotieläintiloilla perheen tulot ovat valtaosin peräisin maataloudesta. Henkilöverotietoihin perustuvat tiedot on esitetty tilaston luvussa kaksi.

Sisälllys

1. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset.....	4
1.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat.....	4
1.2. Tilakohtainen tarkastelu	8
Alueittain.....	8
Omistusmuodon mukaan.....	8
Ikäryhmittäin.....	9
Tuotantosuunnan mukaan	9
Tilakoon mukaan.....	10
2. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset.....	12
3. Yksityismetsätalous.....	14
4. Tilaston vaihtuva teema: Puun myyjät ja myyntitulot vuosina 2006–2011.....	19

Taulukot

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, menot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2010 ja 2011.....	5
Taulukko 2. Maakunnat ja kunnat alueen maatalouden kokonaistulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2011	7
Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2010 ja 2011	8
Taulukko 4. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2010 ja 2011 juridisen muodon mukaan ryhmiteltynä.....	9
Taulukko 5. Maatilayritysten lukumäärä, lannoite- ja rehumenot sekä tulos maataloudesta tuotantosuunnittain vuosina 2004, 2010 ja 2011.....	10
Taulukko 6. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain.....	11
Taulukko 7. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tuloerät ikäryhmittäin vuosina 2000 ja 2011.....	13
Taulukko 8. Yksityismetsänomistajien veronalaiset tulot ja menot omistajaryhmittäin verovuosilta 2007, 2010 ja 2011	16
Taulukko 9. Metsätalouden puhdas pääomatulo maakunnittain vuosina 2007 ja 2011.....	18
Taulukko 10. Yksityismetsänomistajien lukumäärä, metsäala ja puunmyynnit juridisen omistusmuodon mukaan	20
Taulukko 11. Maanviljelijöiden ja muiden metsänomistajien puunmyyntitulot ja metsätalouden puhdas pääomatulo.....	21
Taulukko 12. Puunmyyjien lukumäärä ja kokonaismyyntitulot tulonsaaja -kvartiileittain.....	22
Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston laatuseloste.....	23

1. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset

Luvun tiedot perustuvat maatalousyrittäjien 2-verolomakkeilta saataviin tietoihin, jotka on yhdistetty Maa- ja metsätalousministeriön ylläpitämän maaseutuelinkeinorekisterin tietoihin. Tietoja on täydennetty Tilastokeskuksen omalla noin 8 700 maatilayrittäjälle lähetetyllä tilastokyselyllä. Tiedot on esitetty aikasarjana vuosilta 2004–2011. Lukuun liittyvät tietokantataulut on nimetty siten, että taulukon otsikko alkaa sanalla 'Maatilayritys'. Tietokantatauluissa on kuvattu pääasiassa aktiivisten maatilayritysten tuloja, menoja, varoja ja velkoja. Aktiivituloilla tarkoitetaan sellaisia maatilayrityksiä, jotka ovat maatilatalouden tuloverolain (MVL) alaisia ja harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Jossain tapauksessa yhdellä maatilarekisterin tilalla voi toimia useampiakin maatalouden verovelvollisia - esimerkiksi vanha ja nuori isäntä voivat muutaman vuoden ajan olla molemmat erikseen maatalouden verovelvollisia saman maatilalan tuloista. Näissä tapauksissa aktiiviseksi yrittäjäksi valittiin liikevaihdoltaan suurempi verovelvollinen, kun taas liikevaihdoltaan pienempi MVL-verovelvollinen katsottiin passiiviseksi yrittäjäksi. Kyseisiltä passiivisilta velvollisilta vaaditaan, että heillä on verotietojen perusteella oltava maatilalla jotain muutakin taloudellista toimintaa, kuin pelkkää peltomaan omistusta: esimerkiksi maatalouden tuloja tai menoja, tappiota tai maatalouden velkojen korkoja.

Samoin kuin tilalla voi toimia erikseen useita verovelvollisia yrittäjiä, niin yksi yrittäjä voi harjoittaa maataloutta useammalla maatilalla. Tuotantoa harjoitetaan myös enenevässä määrin vuokratuilla pelloilla - jopa kokonaisia maatiloja vuokrataan. Maatilalla harjoitettavasta tuotannosta on aina taloudellisessa vastuussa maatilalan viljelyoikeutta hallinnoiva oikeushenkilö tai oikeudellinen yksikkö, joka maatalouden kyseessä ollessa on useimmiten luonnollinen henkilö. Muuhun yritystoimintaan verrattuna maataloita voidaan käsittää yrityksen toimipaikaksi, josta taloudellisessa vastuussa on joko tilan vuokrantu tai sen omistava oikeushenkilö. Näin yrittäjä ja toimipaikka yhdessä muodostavat yrityksen. Koska yritys vastaa useimmiten yhden maatilalan tuotannosta, voidaan tilastossa satunnaisesti puhua myös 'maatilojen tuloksista'. Maatilalan käyttö taloudellisten tilastojen perusyksikkönä on kuitenkin hämärtyneet jatkuvasti 1960-luvun lopulta, jolloin maataloudessa siirryttiin maatilojen pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisten tulojen ja menojen erotuksen verottamiseen. Voidaan toki puhua myös tuloista maatilayrittäjää kohti, mutta koska usein yrittäjäpuolisot omistavat ja työskentelevät yhdessä maatilalla, niin on kuvaavampaa käyttää termiä 'maatilayritys' puhuttaessa maatilalla tuotetusta taloudellisesta tuloksesta.

Sivunsiotalous mutkistaa maatalouden tulosten tulkintaa. Esimerkiksi maatalousyrittäjät harjoittavat usein sivunsiunaan koneyrityksistä. Mikäli sivunsiot voidaan katsoa laajuudeltaan ja luonteeltaan maatalouden vähäisiksi, niin niistä saatuja tuloja voidaan verottaa yhdessä muiden maatalouden tulojen kanssa. Muutoin sivunsiota varten pitää muodostaa erillinen liikkeilyritys. 'Puhdasta' maataloutta harjoitetaan enenevässä määrin myös elinkeinoverolain piiriin kuuluvissa yrityksissä. Nämä EVL-verolain piiriin kuuluvat yritykset jäävät ainakin toistaiseksi tämän tilaston ulottumattomiin.

1.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat

Maatilatalouden verovelvollisten lukumäärä on Suomessa huomattavasti suurempi kuin maatilarekisterin aktiivitulojen lukumäärä antaisi olettaa. Vuonna 2011 aktiivisia ja passiivisia MVL verovelvollisia oli kaikkiaan 133 418 yksikköä. Näistä 58 911 verovelvollisen tiedot pystyttiin yhdistämään Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Maatilarekisteriin kuului vuonna 2011 kaikkiaan 61 584 maataloa. Siten erotukseksi jäävien noin 2673 aktiivitulojen tuloja ei verotettu MVL:n mukaan, koska tilat olivat joko ns. harrastetiloja tai tilat olivat yhtiömuotoisia, jolloin niitä verotettiin elinkeinoverolain mukaan. Toisaalta osaa verotiedoista ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin johtuen siitä, että yrittäjätunnukset poikkesivat eri rekistereissä. Muutamassa tapauksessa yksi verovelvollinen oli vastuussa kahden maatilalan tuloista.

Vuonna 2011 MVL:n alaiset maatalouden myyntitulot olivat 2 818 miljoonaa euroa. Myyntitulot kohosivat edellisvuodesta peräti 300 miljoonaa euroa. Kotieläinten ja kotieläintuotteiden osuus maatalouden myyntituloista oli noin 60 prosenttia ja kasvinviljelytuotteiden osuus noin 25 prosenttia. Vuodesta 2004 kasvinviljelytuotteiden osuus myyntituloista on kohonnut noin neljä prosenttia, kun taas kotieläintuotannon suhteellinen osuus on alentunut noin viisi prosenttia. MVL 2-verolomakkeilla ilmoitettujen maataloustukien

kokonaismäärä oli 1 824 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulot olivat 4 969 miljoonaa euroa (4 672 m€ 2010).

Maatalousverotuksessa vähennyskelpoisten menojen yhteismäärä oli 3 715 miljoonaa euroa. Menot kohosivat siten edellisvuoden 3 448 miljoonasta eurosta liki saman verran kuin tulot kasvoivat, eli 267 miljoonaa euroa. Maatalouden verolomakkeella menot on eritelty lähinnä menojen alv-kannan mukaan. Menoista noin puolet muodostuu 23 prosentin alv-kantaan kuuluvista menoista. Poistot, 0 prosentin alv-kantaan kuuluvat menot, sekä yhdistettyyn 9:n ja 13 prosentin alv-kantaan kuuluvat menoerät muodostavat kukin erikseen noin 13–16 prosentin osuuden kokonaismenoista. Loppuosa menoista koostuu maatalouden palkkamenoista, sekä tasausvarauksesta. Menojen ja tulojen erotuksesta käytetään termiä voitto. Kun voittoon lisätään korjauserät (esimerkiksi maatalouden menoissa vähennetyt yksityistalouden menot ja alkutuottajien alv-huojennus, energiatuotteiden valmisteverojen palautus, sekä vähennetään mm. yksityisauton maatalouskäyttö ja osinkojen verovapaa osa) sekä maatalouden korkomenot, niin saadaan maatalouden tulos. Kaikkien maatalouden verovelvollisten yhteenlaskettu maatalouden tulos oli 1 169 miljoonaa euroa. Kokonaistulos kohosi edellisestä vuodesta 32 miljoonaa euroa. Kokonaistulos ei kuitenkaan ole juurikaan muuttunut kahdeksan vuoden aikana, esimerkiksi vuonna 2004 tulos oli 1 144 miljoonaa euroa.

Maatalousomaisuuden verotusarvo ilman maatalaan kuuluvia etuuksia oli 5 245 miljoonaa euroa (5 094 m€ 2010). Velkojen määrä oli 3 510 miljoonaa euroa (3 417 m€ 2010), joten maatalouden nettovarallisuuden kokonaisarvo ilman verotuksessa sovellettua palkkamenokorjausta vuonna 2011 oli 1 735 miljoonaa euroa. Maatalouskone- ja kalusto-omaisuuden osuus varoista oli noin 37 prosenttia, tuotantorakennusten osuus noin 23 prosenttia ja maatalousmaan verotusarvo noin 20 prosenttia.

Passiivitulojen osuus maatalouden kokonaisvarallisuudesta oli reilut 10 prosenttia. Kyseisten tilojen varallisuudesta yli puolet oli maatalousmaata.

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, menot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2010 ja 2011

	Vuosi	MVL:n mukaan verovelvolliset		
		Kaikki yhteensä	Passiiviset maatilayritykset (tila vuokrattu pois tms)	Aktiiviset maatilayritykset
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	145 051	76 166	68 885
	2010	135 996	76 082	59 914
	2011	133 418	74 507	58 911
03 Maataloustuotteiden myyntitulo milj. euroa	2004	2 323	91	2 231
	2010	2 518	90	2 428
	2011	2 818	102	2 716
10 Tuet milj. euroa	2004	1 745	35	1 709
	2010	1 844	28	1 816
	2011	1 824	24	1 799
24 Tulos maataloudesta milj. euroa	2004	1 144	120	1 024
	2010	1 137	135	1 002
	2011	1 169	141	1 027
41 Maatalouden varat milj. euroa	2004	4 325	460	3 865
	2010	5 094	529	4 565
	2011	5 245	553	4 692
42 Maatalouden velat milj. euroa	2004	2 796	125	2 671
	2010	3 417	139	3 278
	2011	3 510	130	3 379

Maatalouden kokonaistulot olivat maakunnittain tarkastellen korkeimmat Varsinais-Suomessa. Maatalouden tulos oli kuitenkin suurempi sekä Etelä-Pohjanmaalla että Pohjois-Pohjanmaalla. Maatalouden kokonaistulojen perusteella Salo oli vuonna 2011 Suomen maatalousvaltaisoin kunta. Kuntien välisessä

vertailussa Salo oli ykkössijalla sekä tulojen että tuloksen perusteella mitattuna. Ahvenanmaan yhteenlasketut maatalouden kokonaistulot ylittyivät mantereella 18 kunnassa.

Taulukko 2. Maakunnat ja kunnat alueen maatalouden kokonaistulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2011

	Aktiivimaatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	Maatalouden tulot yhteensä miljoonaa euroa	Tulos maataloudesta miljoonaa euroa	Maatalouden tulot euroa/yritys	Tulos maataloudesta euroa/yritys
Koko maa - Hela landet	58 911	4 682	1 027	79 470	17 436
Manner-Suomi - Fasta Finland	58 401	4 641	1 018	79 465	17 438
Varsinais-Suomen maakunta - Egentliga Finlands landskap	6 235	594	111	95 199	17 825
Etelä-Pohjanmaan maakunta - Södra Österbottens landskap	6 657	542	119	81 354	17 897
Pohjois-Pohjanmaan maakunta - Norra Österbottens landskap	5 002	474	119	94 782	23 724
Pohjois-Savon maakunta - Norra Savolax landskap	4 188	387	86	92 346	20 607
Satakunnan maakunta - Satakunta landskap	3 777	309	58	81 767	15 396
Pirkanmaan maakunta - Birkalands landskap	4 409	292	61	66 210	13 855
Pohjanmaan maakunta - Österbottens landskap	4 004	288	68	72 046	16 963
Uudenmaan maakunta - Nylands landskap	3 623	268	53	73 923	14 519
Pohjois-Karjalan maakunta - Norra Karelen landskap	2 455	195	47	79 521	19 041
Kanta-Hämeen maakunta - Egentliga Tavastlands landskap	2 334	190	43	81 492	18 210
Keski-Suomen maakunta - Mellersta Finlands landskap	3 156	184	40	58 284	12 626
Etelä-Savon maakunta - Södra Savolax landskap	2 851	180	35	63 249	12 379
Keski-Pohjanmaan maakunta - Mellersta Österbottens landskap	1 402	159	45	113 259	31 926
Päijät-Hämeen maakunta - Päijänne-Tavastlands landskap	1 878	152	31	80 805	16 537
Kymenlaakson maakunta - Kymmenedalens landskap	2 186	139	35	63 424	16 077
Lapin maakunta - Lapplands landskap	1 610	114	25	70 992	15 705
Etelä-Karjalan maakunta - Södra Karelen landskap	1 651	99	24	60 021	14 694
Salo	1 112	97	19	87 677	16 843
Loimaa	726	78	16	106 997	22 661
Kainuun maakunta - Kajanalands landskap	983	76	19	76 836	18 824
Kouvola	1 128	75	19	66 435	16 653
Seinäjoki	813	72	14	88 678	17 571
Kauhava	995	71	16	71 237	16 089
Kiuruvesi	446	59	11	132 932	24 694
Ilmajoki	428	54	11	125 830	25 846
Hämeenlinna - Tavastehus	627	52	12	83 462	18 556
Somero	520	52	11	99 898	21 274
Kokkola - Karleby	493	52	15	105 222	30 909
Huittinen	411	51	8	123 958	20 531

	Aktiivimaatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	Maatalouden tulot yhteensä miljoonaa euroa	Tulos maataloudesta miljoonaa euroa	Maatalouden tulot euroa/yritys	Tulos maataloudesta euroa/yritys
Kalajoki	370	50	11	133 889	29 547
Sastamala	711	47	10	66 044	13 825
Jalasjärvi	441	46	10	103 838	23 247
Nivala	384	45	11	117 100	29 789
Kauhajoki	527	44	9	83 755	16 643
Pöytyä	452	43	8	94 400	17 199
Kurikka	476	42	9	87 555	19 677
Ahvenanmaa - Åland	510	41	9	80 019	17 227

1.2. Tilakohtainen tarkastelu

Alueittain

Tilastossa esitettyjä alueittaisia taulukoita on laadittu kunnittain, maakunnittain ja EU-tukialuejaon mukaan luokiteltuna. Aiempien vuosien tulokset on laskettu vastaamaan vuoden 2011 aluejakoa. Maakunnan ja EU-tukialueen mukaan esitetyt tietokantataulukot on laadittu pääsääntöisesti vähintään kahdessa ulottuvuudessa, esimerkiksi maakunnan ja tuotantosuunnan mukaan. Otokseen perustuvat tiedot on merkitty * -merkillä tietokantatauluissa. Otostiloilta saatuja tietoja ei ole julkaistu kuntatasolla. Siten esimerkiksi tietoja pellon vuokrahinnoista ei julkaista kunnittain.

Tukialueiden välillä keskimääräinen tulos vaihtelee noin 16 200–20 900 euron välillä, lukuun ottamatta pohjoisinta C4-tukialuetta. Maakuntien välisessä vertailussa ns. maitosuomi erottuu muusta suomesta korkeamman tilakohtaisen tuloksen perusteella. Keski-Pohjanmaalla maatalouden tulos oli korkein, 31 900 euroa. Seuraavaksi korkein tulos oli Pohjois-Pohjanmaalla, 23 700 euroa. Kyseisistä maakunnista Keski-Pohjanmaa sijoittuu kokonaan ja Pohjois-Pohjanmaakin suurimmalta osin tukialueelle C2, mikä näkyy kyseisen tukialueen muita korkeampana tuloksena.

Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2010 ja 2011

	Vuosi	EU tukialue							
		Koko maa	A-tukialue	B-tukialue	C1-tukialue	C2-tukialue	C2P-tukialue	C3-tukialue	C4-tukialue
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	8 680	20 344	16 327	18 201	1 971	2 753	584
	2010	59 914	7 509	17 901	13 911	15 913	1 721	2 450	509
	2011	58 911	7 326	17 532	13 684	15 681	1 711	2 455	522
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 834	12 907	13 734	17 710	15 763	17 597	10 559
	2010	16 725	16 953	14 495	15 629	20 017	16 903	18 288	10 666
	2011	17 436	17 571	15 348	16 189	20 882	17 638	18 277	10 226
Tuloksen muutos % vv 2004–2011		17	18	19	18	18	12	4	-3

Omistusmuodon mukaan

Vuonna 2011 tilaston 59 914 aktiivisesta maatilayrityksestä luonnollisten henkilöiden omistuksessa oli 52 354 yritystä, verotusyhtymien omistuksessa 4 446 yritystä ja kuolinpesien omistuksessa 2 111 yritystä. Verotusyhtyminä toimivien yritysten lukumäärä on lisääntynyt 14 prosenttia vuodesta 2004 vuoteen 2011. Vastaavasti kuolinpesien määrä on laskenut samalla ajanjaksolla 31 prosenttia. Verotusyhtymien tulos kohosi vuodesta 2004 vuoteen 2011 noin 24 prosenttia. Luonnollisten henkilöiden omistamien

maatilayritysten tulos kohosi 15 prosenttia vuodesta 2004 ja verotusyhtymissä 24 prosenttia, kun taas kuolinpesien hallussa olevien maatilayritysten tulos aleni hieman vastaavalla ajanjaksolla.

Taulukko 4. Maatilayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2010 ja 2011 juridisen muodon mukaan ryhmiteltynä

		Kaikki juridiset muodot yht	Luonnollinen henkilö	Verotusyhtymä	Kuolinpesä
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	61 939	3 883	3 038
	2010	59 914	53 327	4 384	2 203
	2011	58 911	52 354	4 446	2 111
	Tilalukumäärän muutos % vv 2004–2011	-14	-15	14	-31
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 822	21 917	6 728
	2010	16 725	16 347	26 334	6 743
	2011	17 436	17 043	27 216	6 594
	Tuloksen muutos % vv 2004–2011	17	15	24	-2

Ikäryhmittäin

Ikäryhmittäinen tarkastelu on esitetty luvussa kaksi. Henkilöveroaineiston pohjalta laadittu ikäryhmittäinen tarkastelu voidaan tehdä myös pidemmälle ajanjaksolle, kuin MVL-aineiston pohjalta on mahdollista tehdä. Tietokantatauluissa on toki maatilayrityksiä koskevat, viljelijän iän mukaan lasketut taulukot.

Tuotantosuunnan mukaan

Maatilan tuotantosuuntana käytetään maatilarekisteriin merkittyä tuotantosuuntaa. Tilaston perusjoukkoon kuuluvien maatilayritysten lukumäärä on laskenut vuodesta 2004 vuoteen 2011 noin 14 prosenttia. Lypsykarjatilojen määrä on alentunut 39 prosenttia ja sikatilojen määrä 45 prosenttia. Lammastiloja lukuun ottamatta kotieläintuotantoon erikoistuneilla tiloilla tulos oli selvästi korkeampi kuin kasvituotantoon erikoistuneilla tiloilla. Lypsykarja-, siipikarja- ja sikatiloilla tulos oli vuonna 2011 hieman yli 40 000 euroa, kun viljatiloiilla ja muilla kasvintuotantotiloilla tulos jäi vajaaseen 10 000 euroon. Tulos kasvoi vuodesta 2004 vuoteen 2011 suhteellisesti eniten lypsykarja- ja sikatiloilla. Alla olevassa taulukossa on maatalouden tuloksen lisäksi esitetty lannoite, poltto- ja voiteluaineiden, sekä rehukustannusten kehitys tuotantosuunnittain. Kyseiset kustannuserät on laskettu otosaineistosta, joten niihin sisältyy otostutkimukseen tyypillisesti kuuluva virhemarginaali. Taulukosta voidaan nähdä, että esimerkiksi sikataloutta harjoittavien tilojen keskimääräiset lannoitemenot kohosivat lähes nelinkertaisiksi kyseisellä ajanjaksolla. Tämä selittyy osin tilalukumäärän laskulla ja tilakoon kasvulla. Tilaston liitteenä olevissa tila- ja tuotantopaneelitaulukoissa lopettaneiden tilojen vaikutukset on eliminoitu tuloksista, joten ne antavat rehellisemmän kuvan kyseisten menojen osuudesta ja kehityksestä. Tilojen kasvu toki lisää panosten käyttömääriä, joten panosten yksikköhinnan kohoaminen ei yksin selitä tilojen ostomenojen kasvua. Esimerkiksi tuotantopaneeliin kuuluvilla sikatiloilla lihasikojen lukumäärä on kasvanut vv. 2004–2011 noin 23 prosenttia ja pinta-ala 27 prosenttia, mutta lannoitekustannukset ovat kohonneet peräti 150 prosenttia.

Taulukko 5. Maatilayritysten lukumäärä, lannoite- ja rehumenot sekä tulos maataloudesta tuotantosuunnittain vuosina 2004, 2010 ja 2011

		Kaikki tuotanto suunnat yht	1.Lypsykarja talous	2.Liha-ym naudat	3.Sika talous	4.Siipi karja talous	5.Lampaat, vuohet, hevoset	6.Viljan viljely	7.Muu kasvi tuotanto	8.Muu tuotanto
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	17 230	4 595	3 280	913	2 244	28 308	11 927	363
	2010	59 914	11 069	3 734	1 926	648	2 143	26 857	12 977	560
	2011	58 911	10 428	3 708	1 813	611	2 121	26 423	13 274	533
	Muutos % vv 2004-2011	-14	-39	-19	-45	-33	-5	-7	11	47
15.4 * Lannoitteet ja kalkki euroa/yritys	2004	2 936	3 999	3 378	5 138	5 996	1 040	2 257	2 425	667
	2010	4 805	8 512	5 395	15 126	8 141	1 584	3 607	2 996	431
	2011	5 814	10 133	7 974	20 014	10 431	1 012	4 460	3 264	421
	Muutos % vv 2004-2011	98	153	136	290	74	-3	98	35	-37
15.10* Polttoja voiteluaineet euroa/yritys	2004	1 831	2 009	2 338	4 327	5 321	681	1 482	1 504	596
	2010	3 040	4 018	4 631	9 463	9 288	1 669	2 440	2 067	696
	2011	3 927	5 242	6 531	11 650	10 903	1 378	3 177	2 795	534
	Muutos % vv 2004-2011	114	161	179	169	105	102	114	86	-10
16.1 * Rehut yms. euroa/yritys	2004	5 993	12 887	6 429	30 929	47 747	974	372	258	318
	2010	6 445	18 569	8 597	48 058	65 146	1 884	331	171	166
	2011	8 065	23 005	9 876	63 624	86 442	1 526	779	278	107
	Muutos % vv 2004-2011	35	79	54	106	81	57	109	8	-66
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	29 069	16 013	27 519	33 135	1 854	7 622	9 012	3 405
	2010	16 725	39 982	21 618	39 925	42 365	1 985	9 082	9 586	3 322
	2011	17 436	43 143	22 824	40 325	43 187	2 329	9 734	9 736	3 376
	Muutos % vv 2004-2011	17	48	43	47	30	26	28	8	-1

* Lannoite-, rehu- ja polttoainemenot estimoitu otoksesta

Tilakoon mukaan

Maatilojen määrä aleni suhteellisesti eniten 20–30 hehtaarin tilakokoluokassa. Yli 100 hehtaarin tilojen lukumäärä lisääntyi 61 prosentilla. Maatalouden tulos riippuu selkeästi tilakoosta ainakin keskiarvotasolla tarkasteltuna. Maatilayritysten tulos on alentunut vv. 2004–2011 alle 50 hehtaarin tiloilla lukuun ottamatta kokoluokkaa 0–5 hehtaaria.

Taulukko 6. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain

		Kaikki kokoluokat yht	0- 4,9 ha	5- 9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	4 617	8 626	16 477	12 363	14 362	10 104	2 311
	2010	59 914	4 099	7 356	12 928	9 549	11 774	10 596	3 612
	2011	58 911	4 019	7 278	12 646	9 169	11 443	10 625	3 731
	Muutos % vv 2004 – 2011	-14	-13	-16	-23	-26	-20	5	61
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	1 333	2 085	6 249	13 372	21 502	31 514	44 972
	2010	16 725	1 509	1 809	4 945	11 735	20 604	34 533	54 836
	2011	17 436	1 528	1 871	5 082	11 606	20 838	36 113	57 511
	Muutos % vv 2004 – 2011	17	15	-10	-19	-13	-3	15	28

2. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset

Henkilöveroaineistosta lasketut tietokantataulut on laadittu vuosille 2000 – 2011. Henkilöverorekisteristä on haettu verotiedot sellaisille luonnollisille henkilöille ja heidän puolisoille, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa ja joiden maatalouden tuloja verotetaan MVL:n mukaan. Puolisoiden tiedot on sitten laskettu yhteen, joten tilastoyksiköllä tarkoitetaan viljelijäpuolisoiden yhteenlaskettuja tietoja. Voidaan myös puhua maatilayrityksen omistajapuolisista tai viljelijäperheestä. Lasten mahdollisia veronalaisia tuloja ei kuitenkaan ole huomioitu tilastossa. Henkilöverotietojen pohjalta voidaan tehdä päätelmiä siitä, mikä osuus viljelijäpuolisoiden tuloista tulee maataloudesta ja mikä osuus muista tulolähteistä. Viljelijäpuolisoiden tuloista yhä suurempi osa tulee muualta kuin maataloudesta. Maatalouden tulojen osuus vuodesta 2000 vuoteen 2011 viljelijäperheen kokonaistuloista on pienentynyt 37 prosentista 31 prosenttiin.

Luonnollisten henkilöiden omistamia maatilayrityksiä MVL tarkastelussa oli vuonna 2011 kaikkiaan 52 354, mutta syystä tai toisesta muutamaa tunnusta ei ollut mukana henkilöverotietokannassa, joten lopullisen tarkastelun kohteena olevaan henkilöveroaineistoon tuli mukaan 52 345 viljelijän ja 37 680 puolison tiedot. Perheviljelmien määrä aleni 12 vuodessa noin 25 prosenttia. Henkilöverotietojen pohjalta laadituissa kuntakohtaisissa taulukoissa käytetään maatalan sijaintikuntaa eikä viljelijän kotikuntaa.

Viljelijöiden keski-ikä on kasvanut neljällä vuodella vuodesta 2000 vuoteen 2011. Huolestuttavaa on, että alle 35 vuotiaiden viljelijöiden ikäluokka on lähes puolittunut vuodesta 2000 vuoteen 2011. Samanaikaisesti yli 65 vuotiaiden viljelijöiden omistamien tilojen määrä kasvoi noin 43 prosentilla, vaikka kaikkien perheviljelmien osuus supistui 25 prosenttia. Toisaalta yhtymien osakkaiden ikäjakaumasta ei ole tehty erillistä selvitystä, mutta oletettavasti yhtymän osakkaiden ikäjakauman keskiarvo olisi alhaisempi kuin luonnollisina henkilöinä toimivilla viljelijöillä.

Metsätalouden puhdas pääomatulo oli vuonna 2008–2011 yleisesti suhteellisen matalalla tasolla verrattuna esimerkiksi vuoteen 2007. Tilanne johtuu em. vuosina sovelletusta metsätalouden verohuojennuksesta. Tämä näkyy myös viljelijäperheiden tulonmuodostuksessa. Vuosien 2000–2005 metsätalouden tulot eivät ole metsän pinta-alaverotuksen takia täysin vertailukelpoisia vuosien 2006–2011 tuloksiin, jolloin metsätalouden tuloja on verotettu yksinomaan metsätalouden pääomaverotuksen mukaan. Maanviljelijöistä yli 40 prosenttia kuului 2000-luvun alkupuolen siirtymäkaudella metsän pinta-alaverotuksen piiriin. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa on vertailun vuoksi laskettu myös 'korjattu puhdas pääomatulo', jossa verohuojennuksen vaikutus on poistettu puhtaasta pääomatulosta. Viljelijäperheiden maa- ja metsätalouden yhteenlasketut tulot vuonna 2000 olivat noin 16 300 euroa, kun vuonna 2011 ne olivat noin 22 500 euroa.

Taulukko 7. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tuloerät ikäryhmittäin vuosina 2000 ja 2011

	Vuosi	Viljelijän ikä									
		Kaikki ikäryhmät yhteensä	%-osuus valtion veronal. tuloista	alle 35 vuotiaat	%-osuus valtion veronal. tuloista	35 - 49 vuotta	%-osuus valtion veronal. tuloista	50 - 64 vuotta	%-osuus valtion veronal. tuloista	yli 65 vuotta	%-osuus valtion veronal. tuloista
Tilojen lkm	2000	70 083	..	8 410	..	31 050	..	26 966	..	3 657	..
	2011	52 345	..	4 288	..	18 399	..	24 419	..	5 239	..
Viljelijän kesk-ikä	2000	47	..	30	..	42	..	55	..	70	..
	2011	51	..	30	..	43	..	57	..	69	..
Puolisoiden yhteenlasketut valtionveronalaiset tulot euroa	2000	35 235	100	30 369	100	37 221	100	35 655	100	26 460	100
	2011	57 570	100	51 789	100	63 039	100	56 943	100	46 015	100
Puolisoiden maatalouden ansio ja pääomatulot euroa	2000	13 187	37	13 622	45	14 363	39	12 620	35	6 387	24
	2011	17 765	31	19 205	37	22 330	35	16 248	29	7 625	17
Puolisoiden metsätalouden tulot euroa yht	2000	3 137	9	3 031	10	3 247	9	3 114	9	2 609	10
	2011	4 769	8	4 863	9	5 196	8	4 693	8	3 550	8
Puolisoiden työtulot ja tulonsiirrot euroa yht	2000	14 052	40	10 902	36	14 825	40	14 195	40	13 675	52
	2011	26 865	47	22 961	44	27 406	43	27 044	47	27 326	59
Puolisoiden muut tulot euroa yht	2000	5 147	15	2 900	10	5 074	14	6 095	17	3 938	15
	2011	8 746	15	5 323	10	8 749	14	9 517	17	7 947	17

3. Yksityismetsätalous

Tässä luvussa kuvataan yksityismetsänomistajien veronalaisia puunmyyntituloja, metsätalouden menoja ja metsänomistajan verotettavaksi jäävää metsätalouden puhdasta pääomatuloa. Metsätalouden tiedot on saatavissa vuosilta 2006–2011. Yksityismetsänomistajilla tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden, verotus- tai kiinteistöyhtymien ja kuolinpesien nimissä harjoitettua metsätaloutta. Valtion, kuntien, seurakuntien, säätiöiden, yhteismetsien, metsäyhtiöiden yms. metsätalous ei sisälly tähän tilastoon.

Yksityismetsänomistajien perusjoukon rungon muodostavat kaikki metsätalouden 2c-verolomakkeen palauttajat. Verohallinto lähetti puolisoiden yhdessä omistamista metsäkiinteistöistä esitäytetyn 2c-verolomakkeen suuremman osuuden omistavalle puolisolle. Jos kiinteistö omistettiin tasan puoliksi, niin lomake lähetettiin iältään vanhemmalle puolisolle. Mikäli puoliset omistivat itsenäisesti metsäkiinteistöjä, oli heidän mahdollista jättää erilliset metsäveroilmoitukset. Metsätalouden tuloksia esitellään sekä alueellisesti että omistajaryhmien mukaan luokiteltuna. Maatalouden harjoittajien ja muiden metsänomistajien tuloksia tarkastellaan myös erikseen. Aluetarkastelussa pienin alueyksikkö on kunta. Arvonlisäverovelvolliset metsänomistajat ilmoittavat verolomakkeella tulot ja menot ilman arvonlisäveroa, kun taas muut metsänomistajat sisällyttävät arvonlisäveron sekä metsätalouden tuloihin että menoihin.

Verohallinnon tietojen mukaan viime vuosina metsätalouden 2c-verolomake on noin 400 000 verovelvolliselle. Näistä verohallintoon palautui vuonna 2011 lähes 270 000 lomaketta. Palauttamatta jättäminen johtunee useinmiten siitä, että metsänomistajalla ei ole mitään ilmoitettavaa, tuloja tai menoja. Metsätalouden tappiot voidaan ensisijaisesti vähentää muista pääomatuloista, tai ns. alijäämähyvityksenä ansiotulojen veroista. Tappioiden huomioiminen edellyttää luonnollisesti niiden ilmoittamista 2c-lomakkeella. Metsätalousmaan pinta-ala on saatu verohallinnon kiinteistötiedoista. Se ei kaikilta osin vastanne nykyistä tilannetta metsämaan osalta, sillä esimerkiksi ojitettu suo saattaa nykyisin olla käytännössä metsämaata, vaikka kiinteistörekisterissä se olisi luokiteltu joutomaaksi. Vuonna 2011 yksityismetsien puunmyyntitulot olivat 1 460 miljoonaa euroa ilman verohuojennuksen huomiointia. Tästä summasta on vähennetty hankintatyön arvo. Vuosi 2011 on viimeinen vuosi jolloin puun myyntitulojen verohuojennusta oli mahdollista saada. Vuonna 2011 huojennuksen määrä oli 25 prosenttia myyntitulosta. Huojentamaton metsätalouden puhdas pääomatulo oli keskimäärin 3 628 euroa verolomakkeen palauttajaa kohden, ja verohuojennettu myyntitulo 2 843 euroa.

Verolomakkeiden 2c tiedot yhdistettiin Tilastokeskuksessa verohallinnon kiinteistötietoihin. Ennen vuotta 2011 tilastokeskuksen verohallinnolta saamista kiinteistötiedoista puuttui osa omistajatiedoista, joten vuosina 2006–2010 tilastossa on metsäpinta-alojen osalta alipeittoa. Vuosi 2011 antaneekin oikeamman kuvan metsätilojen pinta-aloista myös aiempina vuosina.

Oheisessa taulukossa yksityismetsätalouden tulokset on esitelty siten, että metsänomistajat on luokiteltu kolmeen ryhmään:

- a) metsänomistajat, jotka harjoittavat myös maatilatalouden verolain mukaista maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla tilalla (aktiiviviljelijät).
- b) metsänomistajat, jotka ovat maataloudesta verovelvollisia, mutta maatilat eivät kuulu ns. aktiivitulojen maatilarekisteriin (passiiviviljat). Usein näillä passiiviviljan omistajilla on vain esimerkiksi peltomaan vuokratuloja, koska pelto on vuokrattu aktiiviviljelijöille.
- c) metsänomistajat, jotka eivät ole jättäneet maatalouden verolomaketta, asuivat he sitten metsätilallaan tai kaupungissa (metsätilan omistajat).

Vuonna 2011 metsätalouden verovelvollisia aktiiviviljelijöitä oli 50 979, muista maatalouden verovelvollisia (passiiviviljan omistajia) 52 431 ja metsätilallisia 166522. Aktiiviviljelijät kuuluvat maatilarekisteriin joka sisältää tiedon myös metsäpinta-alasta. Maatilarekisterin mukaan aktiivitulojen keskimääräinen metsäpinta-ala oli 50,5 hehtaaria, kun verohallinnon kiinteistörekisteristä laskettu aktiivitulojen metsäala on 58 hehtaaria. Ero johtuu siitä, että maatilarekisterin metsäala on laskettu keskiarvona kaikille aktiivituloille, sellaisillekin joilla ei ole metsää. Sen sijaan tämän luvun metsätaloutta koskevissa tarkasteluissa metsää omistamattomat aktiiviviljelijät eivät ole mukana. Aktiiviviljelijöiden keskimääräinen metsäala on lähes puolet korkeampi kuin metsätilan omistajien. Suhde näkyy myös kaikissa metsänomistajaa kohti lasketuissa taloudellisissa tunnusluvuissa. Esimerkiksi aktiiviviljelijöiden metsätalouden puhdas pääomatulo oli vuonna 2011 yli puolet korkeampi kuin metsätilallisten puhdas pääomatulo. Puun myyntitulot

ja metsätalouden pääomatulot on esitetty alla olevassa taulukossa sekä verohuojennettuna että ilman huojennuksen vaikutusta.

Taulukko 8. Yksityismetsänomistajien veronalaiset tulot ja menot omistajaryhmittäin verovuosilta 2007, 2010 ja 2011

	Vuosi	Yksityismetsätalouden harjoittajat omistajaryhmittäin			
		Yhteensä	Aktiiviviljelijät	Passiivitulalliset: ovat maatalouden verovelvollisia, mutta eivät itse harjoita aktiivisesti maataloutta	Metsätilan omistajat: eivät ole maataloudesta verovelvollisia
Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä	2007	269 623	55 577	53 803	160 243
	2010	271 326	51 828	53 071	166 427
	2011	269 932	50 979	52 431	166 522
1+Verohuojentamattomat puun myyntitulot euroa/metsänomistaja (hankintatyön arvo vähennetty)	2007	6 899	10 805	7 275	5 419
	2010	155	209	186	128
	2011	2 280	4 062	2 374	1 705
Verohuojennuksen alaiset (50 ja 25 %) puun myyntitulot euroa/metsänomistaja (hankintatyön arvo vähennetty)	2007	0	0	0	0
	2010	4 954	8 380	5 483	3 719
	2011	3 129	4 964	3 438	2 470
.. verohuojennus vähennetty edellisestä, euroa/metsänomistaja	2007	0	0	0	0
	2010	3 153	5 309	3 487	2 375
	2011	2 353	3 733	2 590	1 857
2+Korvaukset ja tuet euroa/metsänomistaja	2007	50	100	52	32
	2010	138	247	160	97
	2011	122	236	128	85
3+Omasta metsästä otettu puutavara euroa/metsänomistaja	2007	11	42	6	3
	2010	8	34	5	2
	2011	8	32	4	2
4-Metsävähennys ja varaukset euroa/metsänomistaja	2007	760	1 424	637	571
	2010	463	1 011	396	314
	2011	649	1 362	517	473
5+Muut pääomatuloksi luettavat erät euroa/metsänomistaja	2007	111	147	124	94
	2010	179	257	210	144
	2011	245	395	274	190
6-Vuosimenot euroa/metsänomistaja	2007	1 111	1 491	1 243	935
	2010	1 108	1 463	1 250	953
	2011	1 314	1 787	1 478	1 118
10-Poistot (koneet, rakennukset ja ojat) euroa/metsänomistaja	2007	165	231	193	132
	2010	176	237	196	151
	2011	191	258	218	161
11-Menot toisesta tulolähteestä euroa/metsänomistaja	2007	16	58	12	2
	2010	15	61	12	2
	2011	19	77	15	2
12+Korjauserät euroa/metsänomistaja	2007	6	5	8	6
	2010	7	8	10	5
	2011	8	7	9	8
13=Metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja	2007	5 027	7 895	5 380	3 914
	2010	1 877	3 293	2 205	1 331
	2011	2 843	4 982	3 150	2 092

	Vuosi	Yksityismetsätalouden harjoittajat omistajaryhmittäin			
		Yhteensä	Aktiiviviljelijät	Passiivitulalliset: ovat maatalouden verovelvollisia, mutta eivät itse harjoita aktiivisesti maataloutta	Metsätilan omistajat: eivät ole maataloudesta verovelvollisia
... puhdas po-tulo jos huojennuksia ei huomioida	2007	5 027	7 895	5 380	3 914
	2010	3 698	6 397	4 220	2 691
	2011	3 628	6 226	4 014	2 710
Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	2007	34	52	36	27
	2010	33	53	35	26
	2011	38	58	39	32

Metsätalouden aluetarkastelun pohjana käytetään metsänomistajan kotikuntaa. Maataloutta koskevissa lukujen 1 ja 2 taulukoissa kunta määräytyy maatilán sijaintikunnan perusteella. Tämä ratkaisu valittiin, koska metsänomistajan metsäkiinteistöt sijaitsevat usein useamman kunnan alueelle, tai kotikunnan ulkopuolelle. Seuraavassa taulukossa on esitetty metsäverovelvollisten lukumäärä ja metsätalouden puhdas pääomatulo maakunnittain vuosilta 2007 ja 2011. Vertailuvuodeksi valittiin vuosi 2007, koska puunmyyntitulot olivat silloin korkeimmillaan 2000-luvulla. Yksityismetsänomistajien yhteenlaskettu metsätalouden puhdas pääomatulo vuonna 2011 oli 977 miljoonaa euroa. Tästä aktiiviviljelijöiden osuus oli 317 miljoonaa euroa, eli 32 prosenttia. Maakuntien välisessä vertailussa metsätalouden puhdas pääomatulo ylitti 100 miljoonaa euroa Etelä-Savossa, Uudellamaalla ja Keski-Suomessa. Näiden maakuntien osuus oli koko valtakunnan tulosta noin 33 prosenttia. Varsinais-Suomen puhtaasta pääomatulosta puolet syntyi aktiiviviljelijöiden metsistä. Aktiiviviljelijöiden osuus metsätaoudessa oli alhaisin Kainuussa ja Lapissa.

Taulukko 9. Metsätalouden puhdas pääomatulo maakunnittain vuosina 2007 ja 2011

	Vuosi	Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä		Puhdas pääomatulo yhteensä miljoonaa euroa (verohuojentamaton)		Aktiiviviljelijöiden osuus puhtaan pääomatulon kokonaismäärästä %
		Yhteensä	Aktiiviviljelijä	Yhteensä	Aktiiviviljelijä	
Yhteensä maakunnat	2007	269 436	55 577	1 355	439	32
	2011	268 793	50 666	977	317	32
1.Uusimaa	2007	24 947	3 414	114	28	25
	2011	26 563	3 218	104	27	26
2.Varsinais-Suomi	2007	16 269	5 492	60	30	50
	2011	16 011	5 019	40	20	49
4.Satakunta	2007	12 905	3 423	50	21	43
	2011	12 627	3 087	34	14	42
5.Kanta-Häme	2007	7 869	2 205	56	27	48
	2011	7 821	2 060	33	15	46
6.Pirkanmaa	2007	19 220	4 078	110	41	37
	2011	19 467	3 789	73	29	39
7.Päijät-Häme	2007	8 361	1 804	67	24	36
	2011	8 382	1 677	57	22	38
8.Kymenlaakso	2007	8 724	2 034	55	20	36
	2011	8 562	1 897	39	14	37
9.Etelä-Karjala	2007	9 867	1 620	72	21	29
	2011	9 650	1 499	52	14	27
10.Etelä-Savo	2007	17 364	2 800	152	44	29
	2011	17 241	2 563	112	33	29
11.Pohjois-Savo	2007	20 762	4 123	127	40	32
	2011	20 748	3 752	90	28	31
12.Pohjois-Karjala	2007	16 045	2 340	91	18	20
	2011	15 732	2 161	56	13	23
13.Keski-Suomi	2007	18 912	3 022	133	35	26
	2011	18 906	2 792	103	27	26
14.Etelä-Pohjanmaa	2007	20 039	6 493	66	31	47
	2011	19 494	5 826	39	18	45
15.Pohjanmaa	2007	14 370	3 899	35	16	44
	2011	12 859	3 185	20	9	44
16.Keski-Pohjanmaa	2007	5 399	1 455	18	7	38
	2011	5 112	1 279	13	6	45
17.Pohjois-Pohjanmaa	2007	24 339	4 684	68	21	30
	2011	25 295	4 382	56	17	30
18.Kainuu	2007	8 725	903	38	6	16
	2011	8 910	855	24	5	19
19.Lappi	2007	13 587	1 344	40	7	17
	2011	13 677	1 228	29	5	18
21.Ahvenanmaa	2007	1 732	444	3	1	48
	2011	1 736	397	3	1	39

4. Tilaston vaihtuva teema: Puun myyjät ja myyntitulot vuosina 2006–2011

Metsäteollisuus on perinteisesti ollut suhdanneherkkä toimiala. Harvoin on sellainen tilanne, että sekä puun ostajat että myyjät olisivat tyytyväisiä: puun ostajat valittavat raakapuun saannin ongelmia ja puun myyjät puolestaan puusta maksettavaa alhaista hintaa. Vuodesta 2006 saakka käytettävissä oleva yksityismetsänomistajien veroaineiston pohjalta on mahdollista selvittää miten metsäkauppa on käynyt viimeisten kuuden vuoden aikana, ja ketkä ovat tehneet puukauppoja. Metsätaouden verotuksen yleisperiaatteita on käsitelty luvun kolme alussa. Tässä luvussa on tarkoitus käsitellä aihetta hieman tarkemmin erityisesti puun myyjien näkökulmasta. Vuosina 2008–2011 puun myyjien oli mahdollista saada ns. puun myyntitulojen verohuojennusta, mikä tuo oman mielenkiintoisen lisän kyseisten vuosien tarkasteluihin. Veroaineiston perusteella ei kuitenkaan voida päätellä minkä verran puukauppoja olisi jäänyt syntymättä ilman verohuojennusta, tai syntyi huojennuksen takia. Verohallintoon palautettiin vuosina 2006–2011 noin 270 000 metsätalouden 2c-verolomaketta vuosittain. Tilastokeskuksella ei ole käytössään tietoa erillisverotusta vaatineista puolisoista, joten metsätalouden verovelvollisten tarkkaa määrää ei näinollen kyetty määrittämään Tilastokeskuksessa, mutta verohallinnosta saadun tiedon mukaan metsätalouden 2c-verolomake on lähetetty vuosittain noin 400 000 verovelvolliselle. Näinollen noin 130 000 verolomaketta on jäänyt syystä tai toisesta palauttamatta.

Kiinteistörekisterin mukaan vuonna 2011 luonnollisten henkilöiden, verotusyhtymien ja kuolinpesien omistuksessa oli yhteensä noin 370 000 metsätalokokonaisuutta. Tässä luonnollisen henkilön metsätalokokonaisuus on muodostettu siten, että puolisoiden omistamat metsät on laskettu yhteen omistivat he metsäkiinteistön yksin tai erikseen. Verohallinnon postittamien 2c-verolomakkeiden ja kiinteistötietojen ero johtunee erillisverotukseen kuuluvien puolisoiden määrästä, sekä vuoden aikana tapahtuneista metsätilojen omistajien vaihdoksista. Omaistajavaihdoksissa sekä uusi että vanha omistaja saattavat olla samana vuonna verovelvollisa saman metsäkiinteistön tuloista. Kiinteistötiedoissa luonnollisia henkilöitä, eli omistajapuolisoita, oli yhteensä noin 270 000, kun verotusyhtymiä oli noin 46 000 ja kuolinpesiä 53 000. Yksityismetsänomistajien metsämaaksi luokiteltu pinta-ala on kiinteistörekisterin mukaan yhteensä noin 10,46 miljoonaa hehtaaria. Tästä luonnolliset henkilöt omistivat 7,63 miljoonaa hehtaaria, verotusyhtymät 1,49 miljoonaa hehtaaria ja kuolinpesät omistivat loput 1,34 miljoonaa hehtaaria. Vuonna 2011 metsäverolomakkeen palauttaneiden verovelvollisten yhteenlaskettu metsäpinta-ala oli 9,75 miljoonaa hehtaaria, joten näin laskien vain noin 7 prosentilta metsäpinta-ala ei saatu vuosittaista veroilmoitusta. Kun tämä noin 0,7 miljoonan hehtaarin pinta-ala jaetaan palauttamatta jääneiden 130 000 lomakkeen lukumäärällä, niin voidaan päätellä, että kyseisten metsänomistajien keskimääräinen metsäpinta-ala oli vain noin viisi hehtaaria.

Vuosina 2006–2011 metsän myyntituloja sai keskimäärin 100 000 yksityismetsänomistajaa vuosittain. Vuosien välinen vaihtelu oli kuitenkin huomattavaa. Kun vilkkaimpana puukauppavuotena 2007 myyjiä oli liki 119 000, niin hiljaisimpana vuotena 2009 myyjiä oli vain noin 84 000. On huomattava, että metsän myyntitulo näkyy verotuksessa vasta sinä vuotena kun myynnistä saavat rahat tuloutuvat myyjälle. Yhden puukaupan tulot saattavat siten näkyä useampanakin vuonna metsänomistajan verotuksessa, ensin puukaupan ennakkomaksuna ja sitten myöhemmin puukaupan lopullisena tilityksenä. Puukaupan tilitys voi viivästyä pitkäänkin esimerkiksi huonojen korjuuolosuhteiden takia.

Juridisen omistusmuodon mukaan tarkasteltuna kuolinpesät näyttävät olevan suhteellista osuuttaan passiivisimpia puun myyjiä, sekä verolomakkeen palauttajia. Kuolinpesät omistivat noin 14 prosenttia metsätalokokonaisuuksista ja niiden metsäala vastasi noin 13 prosenttia yksityismetsien pinta-alasta, mutta metsäverolomakkeen palauttajista vain 10 prosenttia oli kuolinpesiä, ja puun myyjistä vain keskimäärin 8 prosenttia oli kuolinpesiä. Verotusyhtymien osuus oli 12 prosenttia sekä metsänomistajista, verolomakkeen palauttajista että puunmyyjistä. Sen sijaan verotusyhtymien metsänmyyntitulot vastasivat keskimäärin 15 prosenttia vuosina 2006–2011 yhteenlasketuista yksityismetsien puunmyyntituloista. Tämä johtunee verotusyhtymien keskimääräistä suuremmasta metsäpinta-alasta. Luonnolliset henkilöt olivat lukumääräänsä suhteutettuna osuuttaan aktiivisempia puun myyjiä, sekä 2c-lomakkeen palauttajia. Luonnollisten henkilöiden osuus metsänomistajista oli noin 73 prosenttia, mutta puun myyjistä noin 80 prosenttia oli juridiselta muoltan luonnollisia henkilöitä, ja puunmyyntituloista he saivat kaikkiaan 76 prosenttia.

Taulukko 10. Yksityismetsänomistajien lukumäärä, metsäala ja puunmyynnit juridisen omistusmuodon mukaan

	Yhteensä	Luonnolliset henkilöt	Verotusyhtymät	Kuolinpesät	% Luonnolliset henkilöt	% Verotusyhtymät	% Kuolinpesät	% Yhteensä
Metsänomistajien lukumäärä kiinteistöaineistossa vuonna 2011	369 211	270 550	45 937	52 724	73	12	14	100
Metsäpinta-ala kiinteistöaineistossa vuonna 2011	10,47	7,63	1,49	1,34	73	14	13	100
2c -lomakkeen palauttajien lukumäärä vuonna 2011	268 793	209 498	33 339	25 956	78	12	10	100
Puunmyyjien lukumäärä yht. vv. 2006–2011	603 321	479 970	74 072	49 279	80	12	8	100
Puunmyynnit yht. vv. 2006–2011 milj. euroa	8 287	6 259	1 273	755	76	15	9	100
josta hankintamyyntien osuus yht. vv. 2006–2011 milj. euroa	1 522	1 205	202	115	79	13	8	100

Yksityismetsänomistajat on ryhmitelty useissa selvityksissä ns. kaupunkilais- ja maanviljelijä -metsänomistajiin. Tässäkin tilastossa on käytetty kyseistä ryhmittelyä vieläpä siten, että maatilojen omistajat on ryhmitelty ns. aktiivilijelijöihin ja muihin maatilojen omistajiin. Tämän ryhmittelyn perusteet on esitetty luvussa kolme. Vuonna 2011 Tiken maatilarekisterin mukaan 61 500 maatilasta noin 55 500 tilalla oli yli 2 hehtaaria metsämaata. Näiden tilojen yhteenlaskettu metsäpinta-ala oli hieman yli 3 miljoonaa hehtaaria. Näistä metsäverolomakkeen palautti noin 51 000 metsänomistajaa. Heistä metsän myyntituloja oli hieman yli puolella, eli 26 000 viljelijällä. Aktiivilijelijät näyttävät lukumääränsä suhteutettuna olevan myös aktiivisempia metsänmyyjiä kuin muut metsänomistajat. Kun muita kuin aktiivilijelijä -metsänomistajia oli yli 330 000, niin heistä noin reilulla 20 prosentilla oli vuonna 2011 puunmyyntituloja. Aktiivilijelijöiden puunmyyntitulojen suhteellinen osuus on suurempi kuin tulonsaajien lukumäärän perusteella voisi olettaa. Metsäpinta-alan perusteella tilanne kuitenkin tasoittuu, sillä kun aktiivilijelijät omistavat lähes 30 prosenttia yksityismetsistä, niin heidän puunmyyntitulot olivat keskimäärin 32 prosenttia yksityismetsänomistajien puunmyyntituloista.

Hankintamyyntien osuus puukauppatuloista oli vuosina 2006–2011 keskimäärin 18,4 prosenttia. Kun vuosittaiset puunmyyntitulot vaihtelivat kyseisellä ajanjaksolla 946–1883 miljoonan euron välillä, niin hankintatulo vaihteli välillä 200–297 miljoonaa euroa. Aktiivilijelijöiden osuus hankintatulosta oli 38 prosenttia.

Taulukko 11. Maanviljelijöiden ja muiden metsänomistajien puunmyyntitulot ja metsätalouden puhdas pääomatulo

tiedot	Vuosi	Yksityismetsänomistajat			
		Lukumäärä yhteensä	josta aktiiviviljelijöiden osuus %	josta ns. passiivimaatilan omistajien osuus %	josta ns. metsätalallisten osuus %
Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä	Vv. 2006–2011 yht	603 321	27	20	52
	2006	95 860	28	20	52
	2007	118 565	26	20	53
	2008	106 009	28	21	52
	2009	84 416	29	20	51
	2010	101 018	27	21	52
	2011	97 453	27	20	53
Puun myyntitulot yhteensä miljoonaa euroa	Vv. 2006–2011 yht	8 287	32	21	47
	2006	1 045	33	21	47
	2007	1 883	33	21	46
	2008	1 525	31	21	48
	2009	946	31	21	48
	2010	1 409	32	22	46
	2011	1 479	32	21	47
josta hankintakauppojen osuus yhteensä miljoonaa euroa	Vv. 2006–2011 yht	1 522	38	20	42
	2006	200	38	20	41
	2007	281	37	21	42
	2008	297	39	20	41
	2009	218	39	19	41
	2010	245	38	21	41
	2011	282	37	20	43
13=Metsätalouden puhdas pääomatulo yhteensä miljoonaa euroa	Vv. 2006–2011 yht	4 738	31	22	48
	2006	724	32	21	48
	2007	1 414	32	21	47
	2008	851	29	22	50
	2009	332	28	22	50
	2010	579	31	23	46
	2011	837	31	21	47
... puhdas po-tulo yhteensä miljoonaa euroa jos huojennuksia ei huomioida	Vv. 2006–2011	6 037	31	21	48
	2006	724	32	21	48
	2007	1 414	32	21	47
	2008	1 094	29	22	49
	2009	684	30	21	49
	2010	1 072	32	22	46
	2011	1 048	31	21	48
Metsäpinta-ala miljoonaa hehtaaria	Vv. 2006–2011 yht	28,65	40	21	39
	2006	4,60	41	21	38
	2007	5,21	39	21	40
	2008	4,77	41	21	38
	2009	4,08	42	21	38
	2010	4,68	40	21	39
	2011	5,31	38	21	42

Metsänmyyjät jaettiin lopuksi vuosittain puunmyyntitulojen perusteella kvartileihin. Alimpaan ja ylimpään tuloryhmään kuuluu siten vuosittain 25 prosenttia kaikista puunmyyntituloista saaneista metsänomistajista.

Keskimmäiset kvartiilit yhdistettiin omaksi luokakseen, johon kuului 50 prosenttia puunmyyjistä. Tämän tarkastelun mielenkiintoisin tieto lienee se, että suurimpia kauppvoja tehneet 25 prosenttia puunmyyjistä saivat noin 73 prosenttia kaikista myyntituloista ajanjaksolla 2006–2011. Alimman tuloluokan puunmyyjien myyntitulot olivat vain noin kaksi prosenttia kokonaistuloista.

Taulukko 12. Puunmyyjien lukumäärä ja kokonaismyyntitulot tulonsaaja -kvartileittain

		Puukauppojen suhteellinen koko			
		Kaikki myyjät yhteensä	josta pienkauppojen osuus % (alin neljännes)	josta keskikokosten kauppojen osuus % (25-50 ja 50-75 kvartiilit)	josta suurimpien kauppojen osuus % (ylin neljännes)
Puunmyyjien lukumäärä yhteensä vv 2006–2011	Yhteensä	603 321	25	50	25
	Aktiiviviljelijä	165 267	21	49	30
	Muut ns. passiivimaanomistajat	122 840	25	50	26
	Omistavat vain metsämaata	315 214	27	51	22
Puun myyntitulot yhteensä milj. euroa vv 2006–2011	Yhteensä	8 287	2	26	73
	Aktiiviviljelijä	2 643	1	22	77
	Muut ns. passiivimaanomistajat	1 739	1	25	74
	Omistavat vain metsämaata	3 905	2	28	70

Maa- ja metsätalousyriyten taloustitaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Tilasto kuvaa maassamme toimivien maatilayriyten taloudellista toimintaa ja rakennetta, sekä maatalousyriyten omistajapuolisoiden veronalaisia tuloja. Lisäksi tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien metsätaloutta. Tilaston tutkimusyksikkönä on maatalouden osalta maatilayriyys ja metsätalouden osalta verovelvollinen metsänomistaja. Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Maataloutta ja metsätaloutta tarkastellaan erikseen. Tietoja on luokiteltu alueittain, tuotantosuunnittain, tilakokoluokittain, omistajan juridisen muodon mukaan, sekä ikäryhmittäin. Tilastossa julkaistaan tietoja sekä keskiarvona tilastoyksikköä kohti että summattuna yli kaikkien tilastoyksiköiden. Uuden tilastovuoden tiedot päivitetään yhtenäinen aikasarjaksi vanhojen vuosien jatkeeksi. Vastaavia tietoja ei julkaista Suomessa missään muualla.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

2.1. Perusjoukko

Maa- ja metsätalousyriyten taloustitastossa perusjoukkoja on itse asiassa useita. Maatilayriyyskohtaisia asioita käsiteltäessä (luku 1) perusjoukolla tarkoitetaan kaikkia maatilatalouden verolain mukaan verovelvollisia yksiköistä. Henkilöveroaineistoon perustuvissa tarkastelussa (luku 2) perusjoukon muodostavat edellisten maatilayriyten luonnolliset henkilöomistajat ja heidän puoliset, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa 3 perusjoukko muodostetaan verohallinnon yksityismetsänomistajista. Yhden maatilatan tietoihin voidaan jossain tapauksissa liittää useamman verovelvollisen tiedot. Tällöin aktiiviseksi yritykseksi valitaan liikevaihdon perusteella suurempi verovelvollinen. Kyseinen tilanne on yleinen esimerkiksi maatilatan sukupolvenvaihdoksen jälkeisinä vuosina, jolloin vanha isäntä saa mahdollisesti veronalaisia jaksotettuja eläinten myyntituloja tms. Vanhaa ja uutta isäntää käsitellään tässä tapauksessa erillisinä tilastoyksikköinä. Muun yritystoiminnan tilastointiin verrattuna maatala voidaan käsittää yrityksen omaisuudeksi ja toimipaikaksi. Resurssit omistaa tai vuokraa oikeudellinen yksikkö, joka tavoittelee taloudellisessa mielessä korvausta ja voittoa työlleen ja pääomilleen. Näin yrittäjä (= oikeudellinen yksikkö) ja maatala (= toimipaikka), yhdessä muodostavat yrityksen. Maatilatan käyttö taloudellisten tilastojen tilastoyksikkönä on hämärtyntä jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin yrittäjän maatalouden tulojen ja menojen erotuksen verottamiseen.

2.2. Otanta

MVL:n mukaisia verotietoja täydennettiin suoralla maatilayriyysille suunnatulla tilastokyselyllä. Vuoden 2010 MVL verotietojen ja vuoden 2011 maatilarekisterin pohjalta muodostettiin otantakehikko, josta poimittiin kaikkiaan 8 698 maatilayriyksen otos. Tilastokyselylomake postitettiin maatilatalouden verovelvollisille, jotka palauttivat lomakkeen joko palautuskuoressa tai internetin välityksellä Tilastokeskuksen Xcola-tiedonkeruupalvelimelle. Kolmeen maatalouden kirjanpito-ohjelmaan oli ohjelmoitu toiminto, jolla ohjelmista pystyi lähettämään tiedot ns. Xbrl tiedostona suoraan Tilastokeskuksen keruupalvelimelle.

Otanta-asetelmaan sisältyy kiertävä paneeli, jossa noin puolet otoksesta vaihtuu vuosittain. Sama tila on siten tutkimuksessa mukana yleensä kaksi vuotta. Otanta-asetelmana oli ositettu yksinkertainen satunnaisotanta palauttamatta. Tärkeimpinä osituskriteereinä olivat tuotantosuunta ja tilakoko. Ositteiden lukumäärä vuoden 2011 otannassa oli 25. Otot kiintiöitiin Neyman-kiintiöinnin mukaan ja kiintiöintimuuttujana oli edellisvuoden tulos maataloudesta.

Otoksesta saadut tulokset painotetaan vastaamaan kokonaisaineistosta saatuja lukuja. Estimoinnin tarkkuuden parantamiseksi tehtiin jälkiositus, jonka tärkeimmät kriteerit olivat maatilayriyksen juridinen muoto ja EU-tukialue. Tämän jälkeen jokaiselle ositteelle laskettiin painokerroin ja painot kalibroitiin kaikille otoksen hyväksytyille maatilayriyysille. Kalibroinnissa hyväksytyjen tilojen tiedot saadaan vastaamaan kalibroitavien muuttujien osalta kohdeperusjoukon jakaumia. Kaikki otostutkimuksilla saadut

arvot (estimaatit) on merkitty tähdellä tilaston liitteenä olevissa tietokantataluluissa. Estimaatti on matemaattisella laskentakaavalla otoshavaintojen arvoa hyväksi käyttäen saatu arvio perusjoukon ominaisuudesta.

Ylipeittoa syntyy, kun kehikkoperusjoukossa on mukana kohdeperusjoukkoon kuulumattomia alkioita. Vuoden 2011 otantakehikkoa muodostettaessa oli käytettävissä vuoden 2010 maatalouden veroaineisto. Otosvaiheessa ylipeitto saattoi johtua seuraavista syistä: maatalousyrittäjä jolta oli edellisvuoden verotiedot oli lopettanut tuotannon vuonna 2010 eikä ollut enää 2011 maataloudesta verovelvollinen. Estimointivaiheessa oli käytössä vuoden 2011 veroaineisto, jolloin otokseen sisältyneet ylipeitto voitiin pudottaa pois tarkastelusta.

Alipeittoa syntyy, jos kehikossa eivät ole mukana kaikki kohdeperusjoukkoon kuuluvat alkiot. Maatilayritys voi jäädä alipeittoon seuraavista syistä:

- a) maatalousyrittäjän verotietoja ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin
- b) tilan tiedot puuttuvat maatilarekisterissä
- c) yrittäjän tiedot puuttuvat verottajan rekisteristä

Otannalla kerättyjen lukujen luotettavuuteen vaikuttavat vastauskato, mittausvirheet sekä otannasta aiheutuva satunnaisvaihtelu. Mittausvirheitä syntyy mm. siitä, että kysymykset voidaan ymmärtää ja tulkita eri tavoilla tai vastaajat voivat jättää kertomatta joitain tietoja. Mittausvirheitä pyritään vähentämään kehittämällä ja selkeyttämällä tilastolomaketta. Verovuonna 2011 kaikkiin yleisimpiin maatalouden kaupallisiin verokirjanpito-ohjelmiin oli sisällytetty tilastolomakkeen tulostusmahdollisuus paperille.

Otannasta aiheutuvalla satunnaisvaihtelulla tarkoitetaan sitä, että eri otoksista lasketut luvut poikkeaisivat jonkin verran toisistaan. Arvioitaessa karkeasti otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun suuruutta erilaisissa tilanteissa on pääperiaatteena, että lukuihin sisältyy sitä vähemmän otannasta aiheutuvaa epävarmuutta, a) mitä suuremman otoksen pohjalta luvut on laskettu ja b) mitä suurempaa yritysjoukkoa luvut kuvaavat. Tämän vuoksi esimerkiksi maakunnittain esitetyt estimaatit ovat tarkempia kuin kunnittain esitetyt estimaatit. Otokseen perustuvia tietoja ei esitetä esimerkiksi kuntakohtaisesti.

Otannasta aiheutuvaa epätarkkuutta arvioidaan estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat sekä otoksen koko että tarkastelun kohteena olevan ominaisuuden vaihtelu, eli muuttujan varianssi. Keskivirheen avulla voidaan laskea estimaatin luottamusväli, jolla haettu perusjoukon arvo sijaitsee tietyllä todennäköisyydellä.

**Vuoden 2011 otoksesta lasketut suhteelliset keskvirheet prosentteina tuotantosuunnittain.
Muuttujina tilastolomakkeella kysytyt tulo- ja menoeriät**

	Tuotantosuunta								
	Kaikki yht	1. Lypsykarjatalous	2. Liha-ym naudat	3. Sikatalous	4. Siipikarjatalous	5. Lampaat, vuohet, hevoset	6. Viljanviljely	7. Muu kasvituoantanto	8. Muu tuotanto
Tilalkm	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nautakarja	2,69	2,11	4,29	26,45	66,85	30,44	24,83	21,40	87,65
Siat	2,58	37,62	75,29	2,82	51,45	55,02	32,10	52,36	97,32
Siipikarja	8,76	51,78	87,41	55,98	8,93	27,81	44,22	45,13	..
Muut kotiel.	13,01	24,23	29,90	73,03	42,24	18,24	33,73	32,90	97,32
Maito	0,99	1,00	23,95	38,16	35,95	48,95	43,17	50,28	..
Kananmunat	13,04	71,82	41,07	42,79	10,74	52,67	50,20	59,64	94,31
Muut kel.tuotteet	13,65	26,05	23,20	38,15	32,65	28,18	36,14	51,25	84,29
Vilja	1,86	4,52	7,77	6,19	9,41	40,83	2,05	9,93	85,38
Sokerijuurikas	11,12	24,24	91,97	30,58	49,30	..	36,74	12,10	..
Peruna	11,85	35,07	70,61	44,57	29,06	96,76	36,27	12,84	96,26
Puutarhatuotteet	9,08	48,46	66,70	58,06	68,09	63,24	37,02	10,02	..
Muut kasvit	5,52	7,58	15,36	12,93	35,32	43,97	5,10	11,27	64,46
Maan vuokratulot	11,16	22,20	29,86	30,73	23,40	40,54	17,90	19,36	55,10
Muut vuokrat	11,35	16,06	32,42	29,64	52,52	39,85	18,64	24,54	68,12
Muut tulot	2,93	9,89	15,67	8,95	16,97	28,82	10,45	13,58	94,43
Kotieläimet	3,02	8,65	6,00	5,35	8,62	24,37	29,02	37,96	69,89
Muut kotieläinmenot	1,88	1,83	4,91	5,17	12,26	31,22	22,10	17,73	82,41
Lannoitteet ja kalkki	1,26	1,95	6,29	5,32	10,10	27,44	2,54	4,54	54,08
Siemenet	2,64	3,62	7,84	8,18	16,59	15,03	6,64	6,13	52,17
Muut kasvinviljelymenot	2,39	2,94	5,77	5,28	12,16	25,84	5,62	5,55	54,43
Lyhytikäinen kalusto	1,90	2,69	5,34	7,61	13,87	14,06	4,47	6,76	34,71
Palveluiden osto	2,14	2,64	6,76	8,60	10,96	19,31	7,66	9,95	41,16
Koneiden kunnossapito	1,31	1,66	3,63	3,69	6,57	10,58	3,19	6,48	44,24
Rakennusten kunnossapito	2,28	2,87	7,14	7,23	10,14	17,69	6,42	8,42	44,06
Polttoja voiteluaineet	0,96	1,44	3,47	3,89	5,88	11,03	2,14	4,65	44,36
Sähkö	0,98	1,48	2,87	3,19	5,73	10,65	2,64	3,70	56,31
Muut em. kohdan menot 12	1,78	2,33	6,48	4,58	11,41	15,75	3,57	7,71	37,79
Yksit. ja metsätal osuus 12	3,08	2,37	4,23	3,88	8,24	22,64	7,04	5,80	47,62
Rehut yms.	1,01	1,33	5,03	3,79	7,16	13,96	27,15	29,55	67,66
Muut menot	7,05	5,23	13,18	6,89	34,21	17,41	10,22	19,82	54,83
Maan vuokramenot	1,29	2,08	4,16	5,36	9,38	25,60	3,17	7,50	50,80
Vakuutusmaksut	0,68	1,08	2,34	2,09	4,32	8,91	1,74	2,69	31,02
Muut em. kohdan menot 15	1,27	1,56	3,79	3,56	12,69	12,44	4,05	5,21	32,79
Yksit. ja metsätal osuus 15	4,06	4,29	9,85	10,41	22,49	60,26	7,26	10,44	85,80

	Tuotantosuunta								
	Kaikki yht	1. Lypsykarjatalous	2. Liha-ym naudat	3. Sikatalous	4. Siipikarjatalous	5. Lampaat, vuohet, hevoset	6. Viljanviljely	7. Muu kasvituotanto	8. Muu tuotanto
Peltoala	0,00	0,68	1,71	1,94	5,39	6,65	1,00	2,46	43,20

2.3. Osittaiskadon korjaaminen

Osittaiskato tarkoittaa yleensä osittain puutteellista tietoa tilastoyksiköstä. Kun tilastokysely lähetettiin kaikkiaan 8 698 maatilayrittäjälle, niin estimointivaiheessa näistä 37:lle ei löydetty maatalouden verotietoja: kyseiset yritykset olivat tn. lopettaneet tuotannon vuoden 2010 loppuun mennessä. Otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi jäi siten 8 661 maatilayritystä. Otokseen hyväksytyistä maatilayrityksistä 4 149 (4 419 vuonna 2010) yrittäjää palautti täytetyn tilastolomakkeen. Näihin lomakkeisiin tehtiin pieniä korjauksia lomakkeiden tarkastuksen yhteydessä, ja joitakin kohtia jätettiin avoimeksi, jotka täydennettiin imputointivaiheessa. Otokseen hyväksyttiin lisäksi sellaiset maatilayritykset, joilla oli rekisteritietojen perusteella vain yhtä kotieläinlajia, tai tilalla viljeltiin vain yhtä kasvilajia. Näiden yritysten osalta tilastolomakkeella kysytyt tiedot voitiin tulojen osalta täydentää pelkästään rekisteritietojen perusteella. Näitä tapauksia oli kaikkiaan 2 549 (2 500 vuonna 2010), joten otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi saatiin 6 698 (6 919 vuonna 2010) maatilayritystä. 1 963 yrityksen tiedot jäivät siten ns. katoon. Toki näiden katoon sisältyvien maatilayritysten rekisteritietoja käytettiin tilaston laadinnassa samalla tavalla kuin muidenkin perusjoukkoon kuuluvien yritysten tietoja, mutta tilastokyselyn tietojen osalta nämä maatilayritykset puuttuvat. Oheisessa taulukossa katohavaintojen määrää on kuvattu yrityksen omistajan juridisen muodon mukaan.

Otokseen hyväksytyt maatilayritykset ja kato yrityksen juridisen omistajan mukaan

	1. Luonnollinen henkilö	2. Verotusyhtymä	3. Kuolinpesä	3. Muut juridiset muodot	Yhteensä
1. Hyväksytty suoraan	3 641	387	106	15	4 149
2. Imputoitu	2 264	237	46	2	2 549
3. Kato	1 774	128	61	0	1 963
Yhteensä	7 679	752	213	17	8 661

Otokseen hyväksytyjen yritysten tietoja jouduttiin siis täydentämään imputoimalla. Edellisvuoden kokemuksen perusteella imputointimenetelmäksi valittiin moni-imputointi sen ominaisuuksien, implementoitavuuden ja luotettavuuden takia. Moni-imputoinnissa puuttuvat havainnot imputoidaan kahdella tai useammalla imputoidulla arvolla muodostaen useita täydellisiä aineistoja. Moni-imputoinnin tuottamat täydelliset aineistot analysoidaan käyttäen täydellisille aineistoille tarkoitettuja standardeja menetelmiä, aivan kuten imputoidut aineistot olisivat alun perin olleet täydellisiä aineistoja. Näiden analyysitulosten piste-estimaattien keskiarvo on moni-imputoinnin tuottama piste-estimaatti. Analyysitulosten keskinäinen vaihtelu antaa arvion puuttuvien havaintojen imputoinnin tuottamasta epävarmuudesta, joka yhdistettynä otantavirhettä kuvaavaan varianssiin johtaa yhteen johtopäätökseen mielenkiinnon kohteina olevien estimaattien vaihtelusta.

Tässä tilastossa jokaista imputointiryhmää kohden rakennettiin 50 täydellistä aineistoa. Näiden aineistojen imputoinnissa käytettiin aputietoina mm. verohallinnon ja maaseutuelinkeinorekisterin tietoja. Aineistojen muuttujat logaritmisoiittiin ennen moni-imputointia jotta vinoista jakaumista päästiin mahdollisimman normaalijakautuneisiin muuttujiin. Ennen ensimmäisen aineiston imputointia tehtiin 1 000 simulointia ja imputointien välillä suoritettiin 500 simulointia imputointien stabiloimiseksi. Näiden 50 täydellisen aineiston piste-estimaattien keskiarvoa käytettiin moni-imputointi piste-estimaattina.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kokonaisaineistojen osalta tiedot perustuvat hallinnon tietorekistereihin, joten aineiston oikeellisuuden valvonta tapahtuu sekä verohallinnon että maataloushallinnon viranomaisen toimesta. Useimmat veroaineiston muuttujat on poimittu verottajan tietokannoista vasta verotuksen valmistumisen aikoihin,

joten kyseiset tiedot ovat läpäisseet verovalmistelun. Verolainsäädännöstä johtuen maatalousyrittäjien eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen kirjaamisessa on eroja maatilayritysten välillä. Kyseiset vakuutusmaksut voidaan kirjata menona joko maatilatalouden 2-lomakkeelle tai henkilöveroilmoitukseen. Maa- ja metsätalousministeriöstä saadut tiedot liittyvät valtaosin maataloustukien hakemiseen, joten annettujen tietojen valvonta tapahtuu EU-lainsäädännön pohjalta. Väärien tietojen antamisesta seuraa sanktio.

Verohallinnon ja maataloushallinnon rekisteritiedot on yhdistetty koneellisesti. Joissakin tapauksissa maatilalla ja oikean oikeudellisen yksikön tiedot eivät välttämättä ole kohdanneet.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto julkaistaan vuosittain. Veroaineistot valmistuvat lähes vuoden viiveellä viitevuoden päättymisestä, joten tilaston julkaisuviive on yli vuosi viitevuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilasto julkaistaan SVT:n Maa-, metsä- ja kalatalous sarjassa. Tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internet-palvelussa ja on sieltä saatavana kokonaisuudessaan ilmaiseksi kaikille käyttäjille. Tilastoaineiston pohjalta voidaan suorittaa myös erityisselvityksiä asiakkaiden omien tarpeiden mukaan. Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston otosaineistoja voidaan myös luovuttaa tutkimuskäyttöön käyttölupahakemuksen perusteella. Tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999).

6. Tilaston vertailukelpoisuus

Tilastokeskus julkaisi vuodesta 1973 vuoteen 2004 saakka tätä tilastoa vastaavia tietoja sekä Maatilatalouden yritys- ja tulotilastossa että Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa. Vastaavia tietoja on siten saatavissa yli 30 vuodelta. Tosin useat lainsäädännössä ja lähdeaineistoissa tapahtuneet muutokset vaikeuttavat vertailun tekemistä. Seuraavassa eräitä vertailua vaikeuttavia muutoksia:

- vuodesta 1994 lähtien rakennuksista alle 6 000 markan menojäännökset tuli poistaa kerralla
- vuodesta 1995 lähtien suurin osa maatiloista tuli arvonlisäverovelvollisiksi. Tätä edeltävältä ajalta kaikki tulo- ja menoerät sisältävät arvonlisäveron.
- vuodesta 1995 lähtien maitokiintiöt luettiin mukaan maatalouden varoihin
- vuonna 2004 maatalouden verolomake uudistettiin täydellisesti sisällön osalta ja veroaineiston osalta siirryttiin kokonaisaineistoon
- vuodesta 2004 lähtien tilastoyksikkö ja tilaston perusjoukko on määritelty uudella tavalla

Henkilöverotietojen vertailussa on huomioitava seuraavat seikat: vuonna 1993 siirryttiin luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien ansio- ja pääomatulojen osalta erilliseen verotuskohteluun. Yhtymät eivät enää olleet erillisiä verovelvollisia vaan niiden tulo on jaettu vuodesta 1993 lähtien kokonaan osakkaille. Tuolloin vähennysjärjestelmään tehdyt suurimmat muutokset koskivat korkojen vähennysoikeuksia. Muut muutokset koskivat mm. tulolähdejakoja, veronsaajia ja verotusmenettelyä. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtaisen tulon tulolähde. Metsätalouden tulo ei ole kuulunut vuodesta 1993 maatalouden kanssa samaan tulolähteeseen, vaan henkilökohtaisiin tuloihin. Tulolähdejaon muutos merkitsi sitä, että tappioita ei voinut enää vähentää toisen tulolähteen tuloista (poikkeuksena kuitenkin pääomatuloista vähennettävät tulolähteen tappiot).

Vertailu muihin samaa ilmiöaluetta kuvaaviin tilastoihin

Tilastokeskuksen julkaisemat Tulonjakotilasto ja Kulutustutkimus ovat otostutkimuksia, jotka sisältävät tulo- ja kulutustietoja eri väestöryhmistä. Näissä tilastoissa maatalousyrittäjät ovat mukana yhtenä sosioekonomisena ryhmänä. Tilastoyksikkönä on kotitalous. Kotitalouden muodostavat kaikki ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät yhdessä tulojaan. Tulonjakotilastossa ja

Kulutustutkimuksessa on muutamia määritelmäeroja ja lisäksi tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulo- ja varallisuustilasto perustuu verotustietoihin ja se laaditaan rekisteriaineistosta. Tulo- ja varallisuustilaston tilastoyksikkönä on yksityinen henkilö. Tulo- ja varallisuustilaston kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin Tulonjakotilaston tai Kulutustutkimuksen.

Kansantalouden tilinpidon maataloussektoria kuvaavat käsitteet poikkeavat tämän tilaston käsitteistä. Huomattavia eroja syntyy esimerkiksi tukien käsittelyssä, suoriteperusteisuudessa, tutkimuskohteessa ja lähdeaineistossa.

Maatilarekisteri on Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen julkaisema tilasto, joka sisältää tietoja maatilojen lukumääristä, maankäyttölajien pinta-aloista, omistussuhteista, tuotantosuunnista sekä viljelijöiden ikärakenteesta. Maatilojen peltopinta-alaa mitataan hallinnassa olevan pellon avulla, mikä on vähintään yhtä suuri kuin viljelty pinta-ala. Maatilarekisterin perusjoukkoon kuuluvat sellaiset maatilat, joilla on viljelyksessään vähintään yksi hehtaari peltomaata, tai tilan taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1200 euroa. Tästä tilajoukosta käytetään myös nimitystä tilastollinen maatilarekisteri. Maatilarekisteri laaditaan pääasiassa maaseutuelinkeinorekisteristä saatavien tietojen perusteella. Tietoja täydennetään tukea hakemattomien tilojen osalta suoralla tilastokyselyllä. Maatilarekisterissä ei ole veromuodollisia vaatimuksia.

MTT Taloustutkimus ylläpitää maatalouden kannattavuuskirjanpitoa, jonka perustuu siihen sitoutuvien viljelijöiden kahdenkertaisiin kirjanpilotietoihin. Mukana on noin 1000 maatalous-, puutarha- ja poroyritystä. Tiloilta kerätään rahatulot ja -menot verokirjanpidosta, viljelytiedot, tuotantomäärät, omaisuudessa tapahtuneet muutokset ja työtuntien määrät. Tiedot kerää ja tallentaa tietojärjestelmään maaseutukeskus ja MTT Taloustutkimus tarkastaa ne ja laskee tiloille tilinpäätökset sekä talouden tunnusluvut.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastossa käytettyjen käsitteiden osalta pyritään noudattamaan verohallinnon käyttämiä käsitteitä siltä osin kun tiedot koskevat veroaineistosta laskettuja tuloksia. Suurimmat erot aikaisempiin maatalouden tulotilastoihin verrattuna on tapahtunut kohdeperusjoukon määrittelyssä. Aiemmin tilaston perusjoukko muodostettiin yksinomaan maatilarekisterin pohjalta, jolloin myös tilastoyksiköstä käytettiin nimitystä maatalous. Tässä tilastossa termillä 'maatalous' tarkoitetaan lähinnä paikkaa missä yrityksen tuotanto tapahtuu. Maatilarekisteriin kuulumisen perusteella yritykset jaetaan ns. aktiivisiin ja passiivisiin maatalousyrityksiin. Vaikka tilastollisesta maatilarekisteristä käytetään myös nimitystä 'aktiivitulojen rekisteri', niin siihen kuuluvien tilojen joukossa on myös sellaisia yksiköitä, jotka verottaja tulkitsee ns. harrastetiloiksi ja siten näiden tilojen omistajia ei veroteta maatalouden verolakien mukaan. Maatilarekisteriin kuulumattomia maatalouden verovelvollisia oli yli 70 000. Tästä joukosta käytetään nimitystä 'passiiviyksikkö'. Nämä yksiköt saavat esimerkiksi maatalouden verolain alaisia maan vuokratuloja, josta syystä he joutuvat täyttämään maatalouden 2-verolomakkeen.

Maatalousverotus perustuu ns. kassaperusteiseen tilinpitoon, joten vertailtaessa tämän tilaston tietoja suoriteperusteisesti laskettuihin tuloksiin on muistettava kyseisten kirjanpitoikäntöjen erot.

Lisätietoja

Hannu Maliniemi 09 1734 2796

Vastaava tilastojohtaja:

Hannele Orjala

maataloustilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-304X (pdf)